

PRODIJALOG

Inicijativa za društveni dijalog i progresivno delovanje - PRODIJALOG

ANALITIČKI TEKST:

NOVI POKUŠAJ ZA POSTIZANJE PROGRESIVNOG MEĐUSTRANAČKOG DIJALOGA, NA PRINCIPIMA MEDIJACIJE, UZ UČEŠĆE MLADIH IZ CIVILNOG SEKTORA

UVOD

Uzevši u obzir ponovnu aktuelnost teme kojom se osvešćuje potreba za realizacijom dijaloga, odnosno ponovnim pokušajem sprovođenja istog, između vladajućih i opozicionih stranaka, udruženje **Inicijativa za društveni dijalog i progresivno delovanje – Prodiialog**, pristupila je izradi analitičkog teksta, koji stavlja dodatni akcenat na značaj ove teme.

Naime, dijalog između vlasti i opozicije iniciran je 2019. godine, kada je pokušano sprovođenje razgovora *iza „zatvorenih vrata“*, a u skladu sa pravilom Chatham house. Organizatori ovih razgovora želeli su da se dijalog realizuje upravo iza zatvorenih vrata kako bi diskusija bila konstruktivnija, u pokušaju da se razreše bar neka od spornih pitanja. Ipak, rezultati su izostali. O učešću u dijalogu sa vlastima, tada se pozitivno izjasnio samo jedan deo opozicije, dok je drugi deo opozicije smatrao da je kasno za pregovore, ili su pak izričito odbili da učestvuju u dijalogu. Nasuprot tome, određeni akteri vladajuće stranke, poput premijerke Srbije Ane Brnabić, ocenili su da se opozicija pokazala neodgovorno. Razgovori vlasti i dela opozicije o izbornim uslovima, pod pokroviteljstvom Fonda za otvoreno društvo, realizovani su uz posredovanje bivših poslanika Evropskog parlamenta, Eduarda Kukana i Knuta Flekenštajna. Kako je ranije bilo odlučeno, ovi razgovori sprovedeni su upravo u skladu sa pravilom Chatham house, jer se smatralo da će razgovori vođeni na ovaj način dati najviše rezultata. Međutim, pokazalo se da ovakvim političkim pregovorima kao društvo, možda još uvek nismo dorasli.

Preradovićeva 34a
21131 Petrovaradin
AP Vojvodina
Republika Srbija

PIB: 111745319
Matični broj: 28290667

Initiative
for Social Dialogue
and Progressive Action
PRODIJALOG

kontakt@besermenji.com
+381 60 72 32 939

PRODIJALOG

Inicijativa za društveni dijalog i progresivno delovanje - PRODIJALOG

CHATHAM HOUSE I PITANJA ZA DISKUSIJU

Chatham House¹ je pravilo koje se uspešno koristi širom sveta za podsticanje inkluzivnog i iskrenijeg dijaloga na sastancima. Ovo pravilo pomaže u stvaranju pouzdanog okruženja za razumevanje i rešavanje složenih problema. Bazira se na deljenju relevantnih informacija, ali bez otkrivanja identiteta onoga od koga potiču.

Chatham House pravilo glasi:

*„Kada se sastanak ili njegov deo održava po pravilu Chatham house, učesnici mogu slobodno da koriste primljene informacije, ali se ne sme otkriti ni identitet ni pripadnost govornika, ni identitet bilo kog drugog učesnika u dijalogu“.*²

Važno je napomenuti da se sastanci, odnosno razgovori, ne moraju održavati u Chatham kući, niti mora da ih organizuje Chatham kuća, da bi se oni održali u skladu sa ovim pravilom. Svaka grupa pojedinaca, u bilo kom sektoru, može da koristi pravilo kao unapred dogovoreni vodič za vođenje događaja, posebno kada je potrebno razgovarati o pitanjima osetljive prirode. U polarizovanom svetu pravilo Chatham house pomaže okupljanju ljudi, prevazilaženju barijera, generisanju ideja i dogovaranju rešenja. Ukoliko rezimiramo koje su zapravo koristi od korišćenja ovog pravila, to je pre svega zato što omogućava učesnicima da govore kao pojedinci i da izražavaju stavove koji možda nisu stavovi njihovih organizacija, te iz tog razloga podstiče slobodnu diskusiju. Učesnici u razgovoru se često osećaju opuštenije, kada ne moraju da brinu o svojoj reputaciji ili implikacijama, u slučaju da budu javno citirani.

Kako se zapravo sprovodi ovo pravilo? Iako odluka nije pravno obavezujuća, Chatham house će preduzeti disciplinske mere protiv člana ili gosta koji prekrši ovo pravilo, što bi u perspektivi moglo značiti buduće isključenje iz svih institucionalnih aktivnosti, uključujući i događaje i konferencije. Iako je, naravno,

¹ Chatham House Rule, <https://www.chathamhouse.org/about-us/chatham-house-rule>, pristupljeno 12. januara 2021.

² Chatham House Rule, <https://www.chathamhouse.org/about-us/chatham-house-rule>, pristupljeno 12. januara 2021.

Preradovičeva 34a
21131 Petrovaradin
AP Vojvodina
Republika Srbija

PIB: 111745319
Matični broj: 28290667

Initiative
for Social Dialogue
and Progressive Action
PRODIJALOG

kontakt@besermenji.com
+381 60 72 32 939

PRODIJALOG

Inicijativa za društveni dijalog i progresivno delovanje - PRODIJALOG

takva akcija retka, rigorozna primena pravila Chatham kuće presudna je ne samo za njegovu efikasnost, već i za reputaciju Chatham kuće, kao pouzdanog mesta za otvoren i slobodan dijalog. Za one dijaloge koji se održavaju u skladu sa ovim pravilom, a koje ne organizuje Chatham kuća, bilo kakve radnje preduzete zbog kršenja pravila apsolutno su diskreciono pravo organizatora. Chatham house pravilo danas pre svega široko koriste lokalne vlasti i komercijalne organizacije, kao i istraživačke organizacije. Ono što je još povodom ovog pravila potrebno razumeti jeste da spisak učesnika ne bi trebalo objavljivati u krugovima širim od onih koji učestvuju na samom sastanku. Da rezimiramo, ovo pravilo je konstruisano na način da bi trebalo da podstakne slobodniju i iskreniju raspravu o tekućim (često političkim) pitanjima. Ipak, u slučaju prvog pokušaja vođenja dijaloga između predstavnika vlasti i opozicije, Chatham house pravilo nije se pokazalo uspešnim, pa za diskusiju o razlozima neuspeha ostaje nekoliko pitanja – 1) **da li je način na koji su vođeni u dovoljnoj meri uzeo u obzir kontekst u kom su se odvijali** (izvršni direktor Fondacije za otvoreno društvo u Srbiji, Milan Antonijević, koji je bio među onima koji su pružali javnu podršku dijalogu vlasti i opozicije, ponudio je izvinjenje u autorskom tekstu „Srbijo, izvini“ koji bi trebalo pročitati u prilog diskusiji³. 2) **Drugo pitanje za diskusiju odnosilo bi se na to da li je Srbija kao društvo dorasla dijalogu vođenom na Chatham house nivou;** i 3) **ostavljen je širok prostor za diskusiju o odgovornosti samih učesnika u dijalogu, predstavnika vlasti i opozicije.**

KONTEKST – DIJALOG VLASTI I OPOZICIJE 2019/2020

Sudbina dijaloga vlasti i opozicije koju su najpre inicirali i koordinirali predstavnici civilnog društva, nauke i Univerziteta, možda je bila teška od samog početka, imajući u vidu da premijerka države Ana Brnabić i nije želela da sakrije da nju dijalog sa opozicijom nije ozbiljnije zanimao. Premijerka je pred kraj 2020. godine imala poruku za one koji traže dijalog – *"neka se dogovaraju sa institucijama nadležnim za*

³ „Srbijo, izvini“, <https://www.danas.rs/dijalog/licni-stavovi/srbijo-izvini/>, 10. decembar 2020.

Preradovićeve 34a
21131 Petrovaradin
AP Vojvodina
Republika Srbija

PIB: 111745319
Matični broj: 28290667

Initiative
for Social Dialogue
and Progressive Action
PRODIJALOG

kontakt@besermenji.com
+381 60 72 32 939

PRODIJALOG

Inicijativa za društveni dijalog i progresivno delovanje - PRODIJALOG

dijalog⁴, ne objasnivši koje su to pomenute institucije, ali je naglasila da to nisu ni Vlada a ni njena predsednica. Ova premijerkina izjava bi možda mogla da se razume na drugačiji način da je data u periodu između 2017. i oktobra 2019. godine, dok je Brnabić zvanično bila nestranačka ličnost. Ona je u svom prvom mandatu predsednice Vlade Srbije konzistentno naglašavala svoj nepolitički karakter, a u javnosti jednom sebe čak nazvala „nepolitičkom premijerkom“ koja će se baviti tehničkim poslovima, dok će za političke biti zadužen Ilica Dačić, tadašnji ministar spoljnih poslova i prvi potpredsednik Vlade. U to vreme, Brnabić se manje nego danas oglašavala povodom pitanja koja se tiču unutrašnjih trvenja predstavnika vlasti i opozicije, a svoj rad temeljila je na temama iz oblasti modernizacije javne uprave, kao i digitalizacije kojoj je posvetila poseban deo u Programu Vlade Republike Srbije, koji je pred poslanicima Narodne Skupštine Republike Srbije izložila u junu 2017. godine. Premda bi se posebna pažnja mogla posvetiti realnim kapacitetima bilo kog predsednika Vlade na svetu da sebe održava kao „nepolitičku“ figuru u izvršnoj vlasti, javni nastupi i teme koje je premijerka Brnabić pokrivala pre nego što je postala i zvanična članica vladajuće Srpske napredne stranke, u oktobru 2019. godine, jesu se razlikovali od njenih nastupa i izjava kakve daje danas. Ukoliko pretpostavimo da se ona članstvom u vladajućoj stranci odrekla epiteta nepolitičke premijerke, **teško je objasniti kako SNS brani stav da je voljna da pregovori sa opozicijom imaju pozitivan odjek**, ukoliko se ima u vidu da premijerka kao jedna od dve najistaknutije ličnosti vladajuće stranke, uz predsednika države Aleksandra Vučića, u javnosti ni tonom ni stavom **nije pokazivala značajnije interesovanje za to da pomenuti dijalog uspe**, nazvavši ga u jednoj prilici čak i „farsom”.⁵ Dakle, dok ne dođe do bitnijeg zaokreta u načinu na koji nosioci najvažnijih političkih i državnih funkcija u zemlji tretiraju značaj dijaloga u društvu, teško je očekivati pomak u dijalogu. U tom smislu, pozitivniju poruku predstavlja to što je najnoviji sastav Vlade Srbije dobio i ministarstvo koje će se baviti dijalogom u društvu, što verovatno šalje poruku da je predstavnicima vlasti, uprkos izjavama u javnosti koje se možda mogu tumačiti i kao političke poruke svom biračkom telu, ipak jasno da postojeći odnosi na političkoj sceni,

⁴ „Brnabić neće da pregovara sa opozicijom“, <https://rs.n1info.com/vesti/a685207-brnabic-nece-da-pregovara-sa-opozicijom/>, 18. decembar 2020.

⁵ „Brnabić: Dijalog vlasti i opozicije na FPN pretvorio se u farsu“, <https://www.pink.rs/politika/151482/brnabic-dijalog-vlasti-i-opozicije-na-fpn-u-pretvorio-se-u-farsu>, 2020.

Preradovićevo 34a
21131 Petrovaradin
AP Vojvodina
Republika Srbija

PIB: 111745319
Matični broj: 28290667

Initiative
for Social Dialogue
and Progressive Action
PRODIJALOG

kontakt@besermenji.com
+381 60 72 32 939

PRODIJALOG

Inicijativa za društveni dijalog i progresivno delovanje - PRODIJALOG

ali i duboka društvena podeljenost, zahtevaju ozbiljniji pristup i angažman vladajuće strane, a kroz institucionalizaciju dijaloga.

Treba reći da ni **atmosfera u nekim medijima priklonjenijim vladajućoj grupi stranaka za sada ne doprinosi pozitivnom ishodu pregovora** koji bi, prema nekim procenama, mogli biti nastavljeni na proleće 2021. godine. Način izveštavanja i dalje je, vrlo često, prilično obojen ličnom ili redakcijskom naklonjenošću jednoj strani, te tako “Večernje novosti” u članku objavljenom 19. januara navode kako će opozicija “*tražiti uvođenje neke vrste nezavisnog kolegijuma za javne servise*”... “*odnosno, tela koje bi nadziralo uređivanje informativnih emisija*”, dok se u naslovu pravi aluzija na ovaj navodni zahtev: “*Traže da uređuju Dnevnik...*”⁶ U samom tekstu, autor D. Milinković ne objašnjava na koji način će opozicija tražiti da uređuje Dnevnik, ukoliko će se zaista raditi o nezavisnom kolegijumu koji bi bio zadužen za nadziranje rada javnog servisa. Smatramo da ovakav način izveštavanja pojedinih medija bliskim vlasti neće doprineti tome da najavljen nastavak razgovora suprotstavljenih strana donese konkretnije rezultate u pogledu ostvarivanja pravednijih izbornih uslova.

Na drugoj strani, **opozicija je bila nekonzistentna** u prethodnom pokušaju dijaloga sa vlašću o izbornim uslovima, ali i u nekim drugim postupcima vezanim uz izborne uslove u Srbiji, čija je važnost prepoznata kao fokus dijaloga i od strane Evropskog parlamenta⁷ i to ostaje najveći izazov za opoziciju pred eventualni nastavak dijaloga. Podsećamo da su se predstavnici opozicije u februaru 2019. godine, dokumentom koji je nazvan “**Sporazum sa narodom**”, između ostalog obavezali i na sledeća dva koraka: 1) da će voditi “*zajedničku borbu za slobodne i poštene izbore*”, ali i da 2) “*dok se ne ispune traženi uslovi da izborni proces bude slobodan i pošten*”, opozicija na izborima neće učestvovati.⁸ U “Sporazumu sa narodom” navedeno je da je principe načina *zajedničke borbe za slobodne i poštene izbore*, opozicija prethodno utvrdila *Zajedničkim uslovima opozicije za sprovođenje slobodnih i poštenih izbora* iz decembra

⁶ „Traže da uređuju Dnevnik“ <https://www.novosti.rs/vesti/politika/956026/traze-uredjuju-dnevnik-opozicija-pripremila-cetiri-zahteva-koja-iznose-sto-uoci-nastavka-pregovora-izbornim-uslovima>, 19. januar 2021.

⁷ „Evropski parlament: Srbija da pokrene inicijative za unapređenje izbornih uslova“, <https://www.slobodnaevropa.org/a/30278326.html>, 18. novembar 2019.

⁸ „Sporazum sa narodom“, <https://www.danas.rs/wp-content/uploads/2019/02/Predlog-sporazuma-sa-narodom.pdf?x62434>, 6. februar 2019.

Preradovićeva 34a
21131 Petrovaradin
AP Vojvodina
Republika Srbija

PIB: 111745319
Matični broj: 28290667

Initiative
for Social Dialogue
and Progressive Action
PRODIJALOG

kontakt@besermenji.com
+381 60 72 32 939

PRODIJALOG

Inicijativa za društveni dijalog i progresivno delovanje - PRODIJALOG

2018. godine. Priroda tog dokumenta, međutim, bila je takva da je on više predstavljao presek opšteg stanja u društvu u svom prvom delu, a u drugom, skup zahteva koje je potrebno ispuniti da bi se do slobodnih i fer izbora došlo. Izostanak jasnog definisanja *načina* na koji bi opozicija vodila tu borbu u postojećim uslovima u društvu, a uslove je utvrdila u prvom delu tog dokumenta, verovatno se može smatrati *izvorom* kasnijih nekonzistentnih nastupa opozicije u zbivanjima koja su se ticala izbora 2020. godine, ali i dijaloga sa vlašću o izbornim uslovima (na primer, dijalog opozicije i vlasti tim dokumentom nije ni predviđen kao jedan od načina borbe za ostvarivanje boljih izbornih uslova u Srbiji).

Ni u jednom od gore pomenuta dva koraka iz “Sporazuma sa narodom”, opozicija u narednim mesecima nije uspeła da ostane ni ujedinjena, ni konstantna. Od organizacija-potpisnica ovog dokumenta, u pregovore sa predstavnicima vlasti u novembru 2019. godine, ušlo je njih nekoliko (Nova stranka, Socijaldemokratska stranka, Stranka moderne Srbije, Pokret slobodnih građana), Demokratska stranka podelila se po ovom pitanju, dok je Savez za Srbiju poručio da je “*kasno*” za pregovore.⁹ Osim toga, neke od potpisnica sporazuma zapostavile su stavku o neučešću do poboljšanja izbornih uslova i ipak predale liste za izbore održane u junu 2020. godine (Pokret slobodnih građana, Stranka moderne Srbije...). Ukoliko do nastavka dijaloga dođe, pred opozicijom će biti dva izazova. Prvi će se ticati opasnosti da se ponove neki od postupaka (razjedinjenost u odlukama, fluidnost zahteva) koji bi oslabili uticaj opozicionog dela, ne samo na dijalog kao takav, već i na konačne uslove pod kojima će biti održani sve izvesniji izbori 2022. godine. Drugi izazov biće objasniti simpatizerima šta se konkretno promenilo u međuvremenu kada je reč o opštem stanju u društvu, pa je opozicija ovog puta jedinstveno spremna na dijalog sa vlašću i eventualno učešće na narednim izborima. Drugim rečima, opozicija će ovog puta verovatno želeti da bude opreznija sa dokumentima kojima bi definisala svoje buduće nastupe u javnosti i pred građanima, ali i sa ukupnom strategijom koju će slediti kako bi se dovela u ravnopravniji i bolji položaj pred buduće izazove na političkoj sceni.

Na strani vlasti, očekujemo iskreniji nastup u dijalogu o izbornim uslovima. Posmatračka misija Centra za istraživanje, transparentnost i odgovornost (CRTA) je nakon posmatranja izbora održanih 2020.

⁹ „Počinje dijalog vlasti i dela opozicije uz posredovanje Evropskog parlamenta“, <https://insajder.net/sr/sajt/vazno/15767/>, 9. oktobar 2019.

Preradovićeva 34a
21131 Petrovaradin
AP Vojvodina
Republika Srbija

PIB: 111745319
Matični broj: 28290667

Initiative
for Social Dialogue
and Progressive Action
PRODIJALOG

kontakt@besermenji.com
+381 60 72 32 939

PRODIJALOG

Inicijativa za društveni dijalog i progresivno delovanje - PRODIJALOG

godine, utvrdila niz novih preporuka vezanih za uslove u kojima se održavaju izbori u Srbiji (obuhvaćene su sve faze izbornog procesa), a one se tiču povećavanja kapaciteta i efikasnosti izborne administracije, zaštite izbornog prava, omogućavanja ravnopravnosti učesnika u procesu i ravnomerne medijske zastupljenosti, između ostalog.¹⁰ Da bi svako dalje insistiranje na tome da je sa izbornim uslovima u Srbiji sve u redu bilo ne samo vrlo nesvrshodno u atmosferi očekivanja nastavka dijaloga, nego i netačno, govori i izveštaj Evropskog parlamenta o napretku Srbije iz oktobra 2020. godine. U njemu se eksplicitno navodi da je Kancelarija za demokratske institucije i ljudska prava, koja je na poziv predstavnika Srbije posmatrala izborni proces, utvrdila da su izbori održani u atmosferi zabrinjavajuće dominacije vladajuće političke partije u medijima, te da je sama ta činjenica ograničila izbor koji su glasači imali na raspolaganju¹¹. Navode se i druge manjkavosti, ali neravnomerna medijska prezentacija ostaje nešto što izrazito zabrinjava Evropsku komisiju u vezi sa izbornim procesom u Srbiji. Sličan zaključak donela je i već pomenuta posmatračka misija Centra za istraživanje, transparentnost i odgovornost koja, uz druge zamerke, upozorava da, *“iako nije bilo zakonskih ograničenja za političke aktore da se predstave i komuniciraju sa javnošću, birači su ostali uskraćeni za ravnomerno i objektivno informisanje o izornoj ponudi”*.¹²

Imajući u vidu sve gore navedeno, Prodiialog podržava stav Evropske komisije da je Srbiji što pre neophodan transparentan i inkluzivan dijalog političkih partija i drugih relevantnih činilaca, a kako bi se obezbedila ravnopravnija i svim stranama prihvatljivija atmosfera u kojoj će biti održani naredni izbori u Srbiji, iz različitih izvora već najavljeni za 2022. godinu. Takođe, Prodiialog bi želeo da naglasi da bi nosilac predsedničke funkcije, Aleksandar Vučić, kao politička figura koja je očigledni nosilac najvećeg rezervoara moći u društvu u ovom trenutku, **trebalo da preuzme veću odgovornost na sebe** i uzme aktivniju ulogu u procesu nastavka dijaloga o izbornim uslovima u Srbiji.

¹⁰ „Parlamentarni izbori 2020: Završni izveštaj sa preporukama“ (2020), Centar za istraživanje, transparentnost i odgovornost (Crta), str. 112-132

¹¹ „Serbia 2020 Report“ (2020), European Commission, str. 8-10

¹² „Parlamentarni izbori 2020: Završni izveštaj sa preporukama“, <https://crta.rs/parlamentarni-izbori-2020-završni-izvestaj-sa-preporukama/>, 2.10.2020.

Preradovićevo 34a
21131 Petrovaradin
AP Vojvodina
Republika Srbija

PIB: 111745319
Matični broj: 28290667

Initiative
for Social Dialogue
and Progressive Action
PRODIJALOG

kontakt@besermenji.com
+381 60 72 32 939

PRODIJALOG

Inicijativa za društveni dijalog i progresivno delovanje - PRODIJALOG

PREDLOG VOĐENJA DIJALOGA NA PRINCIPIMA MEDIJACIJE, UZ UČEŠĆE MLADIH IZ CIVILNOG SEKTORA

Kako se pokušaj vođenja razgovora po pravilima Chatham house pokazao nedovoljno efikasnim u kontekstu pregovora vlasti i opozicije u Srbiji u postojećim sveukupnim okolnostima, u Prodiialogu smo razmotrili druge mogućnosti koje ćemo predložiti relevantnim krugovima, građanima i javnosti, a uzevši u obzir da je javnost već upoznata sa tim da se tema dijaloga između vlasti i opozicije ponovo pokreće. Ovom prilikom želeli bismo da istaknemo dva predloga, u našem shvatanju jednako važna za ublažavanje sveukupnog konteksta u kom se dijalog održava, ali i za približavanje stavova učesnika, a u cilju održavanja sledećih izbora u Srbiji u što pravednijim i ravnopravnijim okolnostima. Prvi deo predloga Prodiialoga odnosi se na dijalog vođen na principima **medijacije**.

Pregovori vođeni na principima medijacije bi u dobroj meri olakšali postizanje cilja, jer je u medijaciji dijalog usmeren ka postizanju što prihvatljivijeg zajedničkog interesa u budućnosti, u ovom slučaju pravednijih izbornih uslova. Osim toga, razgovori vođeni na principima medijacije su konstruktivni i prošle kontekste uzimaju za relevantne samo onoliko koliko je to nužno za razumevanje situacije, te bi ovo doprinelo da se privremeno stave na stranu komplikovani unutarstranački i međustranački odnosi koji opterećuju strane u dijalogu, a pregovori usmere ka pronalaženju zadovoljavajućeg rešenja za sve učesnike u pregovorima. U Prodiialogu smatramo da bi medijacija bila dobar način vođenja pregovora, najpre jer se zasniva na principima jednakosti i ravnopravnosti svih učesnika u postupku medijacije. Ukoliko se pokaže da učesnici pregovore i nakon pređašnjih iskustava i dalje žele da drže poverljivim, potpuno ili delimično zatvorenim za javnost, medijacija pruža i tu mogućnost jer i sama počiva na principu poverljivosti i odgovornog ponašanja učesnika. Medijacija podrazumeva kako eksternu tako i internu poverljivost, te se od informacija iznosi samo ono što je u toku samog postupka dogovoreno. Pored ovoga, prisutni su principi neutralnosti i dobrovoljnosti, što znači da svaki učesnik može u bilo kom trenutku odustati od daljih pregovora, ukoliko smatra da je tako nešto neophodno. Iako se ovakav način vođenja pregovora karatkeriše

Preradovićeva 34a
21131 Petrovaradin
AP Vojvodina
Republika Srbija

PIB: 111745319
Matični broj: 28290667

Initiative
for Social Dialogue
and Progressive Action
PRODIJALOG

kontakt@besermenji.com
+381 60 72 32 939

PRODIJALOG

Inicijativa za društveni dijalog i progresivno delovanje - PRODIJALOG

kao neformalan, on se ipak bazira na određenim pravilima, a vešto vođeni pregovori od strane neutralnog lica, ili više njih, mogu u dobroj meri olakšati pregovore, u ovom slučaju dijalog vlasti i opozicije koordinisan od strane iskusnih medijatora. Ono što je, takođe, prednost ovog načina rešavanja sporova, jeste to što je razgovore moguće voditi i odvojeno sa posrednikom (medijatorom), čime se napetost smanjuje, a sprečava eskalacija sukoba, što bi, verujemo, umanjilo mogućnost da pojedinci nezadovoljni nekim detaljima iz dijaloga, izgube iz vida ciljeve i izazovu javne ekscese koji bi naneli štetu dijalogu. U toku ovakvog postupka, uvrede i etiketiranja zaustavlja medijator, a svaki učesnik u medijaciji ima dovoljno vremena da izlaže svoje stavove. Još jedan razlog u prilog tome zašto je pogodno odabrati ovakav način pregovora je taj što vođeni pregovori u postupku medijacije omogućavaju učesnicima da se čuju i razumeju, a nakon definisanja cilja, oni se usmeravaju ka nalaženju zajedničkog odgovarajućeg rešenja, a na bazi međusobnog interesa, u ovom slučaju izbornih uslova uređenih prema preporukama relevantnih međunarodnih i domaćih institucija, struke, ali i prema potrebama kosrisnika aktivnog i pasivnog biračkog prava u Srbiji.

Drugi deo predloga Prodijaloga odnosi se na uključivanje mladih iz aktivnih organizacija na teritoriji Srbije, koje se bave društvenim okolnostima, dijalogom i izbornim procesima, te učesnika nezavisnih tela i posmatračkih misija, u najavljeni dijalog vlasti i opozicije. Podsećamo da istraživanja poput onog koji je objavio britanski list Ekonomist (The Economist), pokazuju da je Srbija i dalje u svetskom vrhu u takozvanoj „*brain drain*“¹³ kategoriji, odnosno „odlivu mozgova“, zbog čega verujemo da mladi angažovani u civilnom sektoru (nezavisnom od vlade i bilo koje vrste političkog uticaja bilo koje strane), mogli da preuzmu aktivniju ulogu u pregovorima opozicije i vlasti. Ovi dijalozi sa mladima iz civilnog sektora angažovanim u relevantnim oblastima od interesa za uspeh dijaloga, mogli bi biti vođeni paralelno sa gore navedenim posredovanjem (medijacija), ili bi se mogao pronaći model po kojem bi i oni bili jedna od strana- učesnica u dijalogu vođenom na principima medijacije. Ovakav zaključak Prodiialog donosi verujući u to da je došlo vreme da mladi ljudi zainteresovani za budućnost zemlje u kojoj su ostali da žive, preuzmu odgovornost i aktivniju ulogu u procesima i izazovima koji su pred našim društvom.

¹³ „Srbija deseta na svetu u odlivu mozgova“, <https://www.danas.rs/ekonomija/ekonomist-srbija-deseta-na-svetu-u-odlivu-mozgova/>, 3. februar 2020.

Preradovičeva 34a
21131 Petrovaradin
AP Vojvodina
Republika Srbija

PIB: 111745319
Matični broj: 28290667

Initiative
for Social Dialogue
and Progressive Action
PRODIJALOG

kontakt@besermenji.com
+381 60 72 32 939

PRODIJALOG

Inicijativa za društveni dijalog i progresivno delovanje - PRODIJALOG

INICIJATIVA ZA DRUŠTVENI DIJALOG I PROGRESIVNO DELOVANJE
PRODIJALOG,
21. JANUARA 2021.

Preradovićeva 34a
21131 Petrovaradin
AP Vojvodina
Republika Srbija

PIB: 111745319
Matični broj: 28290667

Initiative
for Social Dialogue
and Progressive Action
PRODIJALOG

kontakt@besermenji.com
+381 60 72 32 939